OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus
Innehållsansvar: Daniel Svensson, (dansv14), Överläkare
Granskad av: Daniel Svensson, (dansv14), Överläkare
Godkänd av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare
Giltig från: 2026-10-07
Giltig till: 2028-10-07

Personalinfektioner samt immunitetskontroll och vaccination av personal, SÄS

Förändringar sedan föregående version

Redaktionella ändringar gjorda i både riktlinje och bilagor för justering av bl.a. klinikbegrepp.

Sammanfattning

Riktlinjen har utgångspunkter från Hälso- och sjukvårdslagen (SFS 2017:30, kapitel 5 §1 och 2) och Smittrisker AFS 2018:4 och syftar till att tydliggöra ansvarsfördelning inom SÄS för att förhindra smitta och smittspridning till medarbetare och patienter. Riktlinjen berör medarbetare som arbetar i direkt patientnära vård.

Innehållsförteckning

Förändringar sedan föregående version 1
Sammanfattning 1
Bakgrund och syfte 2
Förutsättningar 2
Linjeorganisationens ansvar 2
Utförande 4
Specifika rutiner 4
Aktuella sjukdomar/smittämnen 6
Arbetsgrupp 7
Källförteckning 8

Länkförteckning 9

Bilagor

Bilaga 1, Remissfråga till infektionsmottagningen
Bilaga 2, Informationsblad till medarbetare om tuberkulos
Bilaga 3, Hälsodeklaration för nyanställda
Bilaga 4, Vaccinationsenkät till medarbetare

Bakgrund och syfte

Personal med pågående infektion utgör en smittspridningsrisk i vårdarbetet. Det är viktigt att det finns rutiner för handläggning av personal med misstänkt eller konstaterad infektion (Hälso- och sjukvårdslagen Kapitel 5 §1, 2) [1].

Personal som vårdar smittsamma patienter riskerar att själva bli smittade och utveckla kliniska symtom eller bli koloniserade med smittämnen (Smittrisker AFS 2018:4) [2].

För alla studerande gäller att läroanstalten har ansvar för att erbjuda kostnadsfri vaccination vid behov och att utbilda om allmänna skyddsåtgärder för att förebygga smitta/smittspridning. Arbetsledaren/SÄS ska förvissa sig om att studenten har fått sådan utbildning samt att upplysa om när det finns smittrisker som kräver särskilda skyddsåtgärder.

Syfte

1. Att tydliggöra ansvarsfördelning.
2. Att tydliggöra övergripande samt SÄS-specifika riktlinjer för de viktigaste personalinfektionerna. Obligatoriskt innehåll.

Förutsättningar

Linjeorganisationens ansvar

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Linjechef ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete genom att regelbundet undersöka och riskbedöma arbetsförhållandena och beakta:

1. Vilka arbetsmoment som kan innebära smittrisk.
2. Hur smittämnen skulle kunna orsaka infektion.
3. Vilka och hur allvarliga konsekvenser det kan få för den enskilde arbetstagaren att bli utsatt för smittämnen.

4. Under hur lång tid som arbetstagare riskerar att utsättas för smittämnen i arbetet.

Vaccination och förebyggande åtgärder

Linjechef ska

1. vidta åtgärder för att undvika att smittämnen sprids och att antalet anställda som utsätts för smitta blir så få som möjligt.
2. efterfråga medarbetarnas immunitetsläge vad gäller vattkoppor, röda hund, mässling, difteri, hepatit B och vid behov kostnadsfritt erbjuda vaccination, andra medicinska förebyggande åtgärder, kontroller och uppföljande kontroller, om arbetstagare kan ha utsatts för eller riskerar att utsättas för smittämnen i arbetet [3, 4].
3. informera om fördelar och nackdelar med en vaccination, att vaccin inte alltid ger ett fullständigt skydd mot infektion och att man därför också ska vidta andra skyddsåtgärder.
4. enligt AFS 2018:4, 11 § dokumentera när exponering för smittämnen i riskklass 3 eller 4 har konstaterats i samband med tillbud, olyckor eller andra oönskade händelser. Dokumentationen utgörs av arbetsskadeanmälan till Försäkringskassan och en avvikelse i Med Control. Följande uppgifter anges: Personuppgifter, arbetsuppgift i samband med exponering, vilket smittämne (klass 3-4, t.ex. tuberkulos, Ebola, SARS, MERS-CoV och en beskrivning av händelsen. Dokumentationen ska sparas i minst 10 år och i fyrtio år om exponeringen gäller smittämnen som kan ha långtidseffekter (AFS 2018:4, Bilaga 1) [2, 5].
5. överväga omplacering vid risk för smitta/smittspridning från personal.
6. vid behov besluta om avstängning enligt §10 Allmänna bestämmelser 2017 [6].

Utbildning

Linjechef ska tillse

1. att arbetstagaren tagit del av skriftlig instruktion innan hen börjar att arbeta om aktuella smittrisker, hygien och andra smittförebyggande åtgärder enligt AFS 2018:4, SOSFS 2015:10 och SÄS riktlinjer, i introduktionspaketet från HR/SÄS [2, 7].
2. att utbildningen och nödvändig information ska uppdateras vid förändrade risker, samt upprepas regelbundet

Medarbetarna ska

- informera arbetsledare om pågående infektion eller misstanke därom
- följa givna instruktioner om aktuella smittrisker, hygien och andra smittförebyggande åtgärder enligt AFS 2018:4, SOSFS 2015:10 och SÄS riktlinjer [2, 7, 8, 9, 10].

Utförande

Specifika rutiner

Vid nyanställning

HR- ska förse nyanställd

- med blankett för hälsodeklaration avseende tuberkulos (TB) och med vaccinationsenkät.
- med skriftlig information i introduktionspaketet om smittrisker och hygien och smittförebyggande åtgärder enligt AFS 2018:4, SOSFS 2015:10 och SÄS riktlinjer [2, 7, 8, 9, 10].

Nyanställd ska

1. lämna den besvarade hälsodeklarationen avseende TB samt vaccinationsenkäten till närmaste linjechef.
2. informera linjechefen muntligt om hen har sjukdomssymtom talande för tuberkulos alternativt bristande immunitet enligt de båda enkäterna.
3. Medarbetare ansvarar för att kontakta infektionsmottagningen, SÄS, för hjälp med bedömning vid tveksam immunitet enligt vaccinationsenkät och ombesörjande av eventuell vaccination.

För Covid-19 ska medarbetare kontakta **1177**. Återkoppling ska göras till linjechef när vaccination genomförts.

Linjechef ansvarar för att

1. vid nyanställning av medarbetare samla in ”Hälsodeklaration avseende tuberkulos”.
   a) tillse att nyanställd med befarad tuberkulos enligt deklarationen skyndsamt blir undersökt på infektionsmottagningen, SÄS.
   b) om medarbetaren befaras ha utsatts för tuberkulossmitta, remittera (skriftligt) till infektionsmottagningen för bedömning, se bilaga 1, Remissfråga.
   c) informera den nyanställde allmänt om TB, denne uppmärksammas på risker och tidiga symtom, samt uppmanas att söka sjukvård tidigt vid TB-misstanke, se bilaga 2, Informationsblad om tuberkulos.
   d) sända hälsodeklarationen till HR för arkivering.
2. vid nyanställning av medarbetare samla in ”Vaccinationsenkät”.
   a) Informera om fördelar och nackdelar med en vaccination om sådan rekommenderas, att vaccin inte alltid ger ett fullständigt skydd mot infektion och att man därför också ska vidta andra skyddsåtgärder.
   b) Vaccinationsenkäten sänds till HR för arkivering. Uppgift om medarbetares immunitet omfattas av 39 kap 2§ Offentlighets och sekretesslagen som innebär att sekretessen är densamma som för andra uppgifter om medarbetare [11].

Infektionsenheten, SÄS, ansvarar för att

1. medarbetare med befarad tuberkulos enligt ”Hälsodeklaration avseende tuberkulos” undersöks skyndsamt eller, om denne befaras ha utsatts för tuberkulossmitta, utreds för detta.
2. Samordna smittspårning kring nydiagnostiserat fall av smittsam tuberkulos hos patient eller personal.

3. Vid nyanställning, eller vid behov, göra en bedömning av immunitet vid smittsamma sjukdomar enligt vaccinationsenkäten.
4. Ge rekommendation om behov av vaccination till medarbetare.
5. Genomföra rekommenderade vaccinationer.

Aktuella sjukdomar/smittämnen

Sårinfektioner (framför allt på händer och underarmar)

Se Vårdhandboken, avsnitt Basala hygienrutiner - Vårdhandboken [12].

Kräkningar och diarré

Följ Vårdhandboken, avsnitt *Vårdhygien, infektioner och smittspridning under rubriken Infektioner och smittspårning/Infektioner i magtarmkanalen/Vårdrutiner* alternativt smittskyddsblad [12, 13].

Herpesgruppens virus (vattkoppor, bältros, munherpes)

Följ Vårdhandboken, avsnitt Vårdhygien, infektioner och smittspridning avsnitt Herpesinfektioner, vård och behandling [14].

Stick-skärskada

Vid akut exponering (stick-/skärtillbud) följ riktlinje ”Stick- och skärskada samt exponering av blod hos personal”! [9].

För rådgivning, kontakta infektionsmottagningen eller jourhavande infektionsläkare.

Influensa

SÄS rekommenderar medarbetare med patientnära arbete att vaccinera sig. Vaccination ombesörjs i första hand av egen verksamhet; där vaccinationskompetens saknas kan infektionsmottagningen vara behjälpliga, se Rekommendationer för profylax och behandling av influensa (Folkhälsomyndigheten) [15].

Covid-19

Vaccination mot covid-19 rekommenderas inte specifikt till personal inom vård eller omsorg utan i enlighet med de nationella rekommendationerna utifrån ålder och riskgrupp.

Multiresistenta bakterier (MRB), MRSA (= methicillin-resistenta Staphylococcus aureus)

MRB odling enligt rutinen Multiresistenta bakterier (MRB). Checklista för screenodlingar av patienter och medarbetare med förhöjd risk för bärarskap.

Berörd chef tillser att medarbetare provtas enligt riktlinjen ovan (svaret ställs till Hälsan & arbetslivet. Ange att provet avser personal och kom ihåg att ange telefonnummer och/eller adress till berörd personal på remissen!) [10].

Uppföljning

Medarbetare och eller chefer ska

- rapportera oönskade eller befarade händelser med smittrisk i Gröna Korset och Med Control Pro.
- Infektionsmottagningen sammanställer stick-/skärtillbud som handlagts enligt avtal.

Arbetsgrupp

För innehållet svarar
Daniel Svensson, överläkare, vårdhygien, SÄS
Eva-Marie Boman, verksamhetschef, VO HIVÖ, SÄS
Åsa Bertilsson, HR-strateg, SÄS

Remissinstanser och godkännande
Hygienkommitténs AU 2006-08-31
Kommittén för Vårdmetodik, 2006-09-13
Uppdatering godkänd i medicinska styrgruppen 2012-04-12

Källförteckning

1. Hälso- och sjukvårdslagen (SFS 2017:30), kapitel 5 § 1, 2. Svensk författningssamling.
   www.riksdagen.se under rubrik *Dokument & lagar*
2. Smittrisker (AFS 2018:4). Arbetsmiljöverket.
   www.av.se under rubrik *Lagar och regler*
3. Socialstyrelsens allmänna råd om diagnostik av och förebyggande åtgärder mot rubellainfektion (SOSFS 1982:13). Socialstyrelsens författningssamling.
   www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/1982-10-13.pdf
4. Vaccination för medarbetare inom Västra Götalandsregionen. (Dnr RS 2018-00382)
   https://insidan.vgregion.se/styrande-dokument/vgr
5. Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos – Hälsokontroll, smittspårning och vaccination.
   Folkhälsomyndigeten Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos
6. Allmänna bestämmelser 2017, §10. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
   https://skr.se/skr/arbetsgivarekollektivavtal/kollektivavtal/allmannabestammelserab.145.html
7. Basal hygien i vård och omsorg (SOSFS 2015:10). Socialstyrelsens författningssamling
   www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/201510-om-basal-hygien-i-vard-och-omsorg
8. Tarmburen smitta - riktlinje för att förhindra smittspridning vid Södra Älvsborgs Sjukhus
   https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrande-dokument
9. Stick- och skärskada samt exponering av blod hos personal. Sjukhusövergripande riktlinje, SÄS
   https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrande-dokument
10. Multiresistenta bakterier (MRB). Checklista för screenodlingar av patienter och medarbetare med förhöjd risk för bärarskap. Sjukhusövergripande rutin, SÄS
    https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrande-dokument

11. Offentlighets och sekretesslagen, 39 kap 2§. Svensk författningssamling.
www.riksdagen.se under rubrik *Dokument & lagar*
12. Vårdhandboken, avsnitt Vårdhygien, infektioner och smittspridning
www.vardhandboken.se/vardhygien-infektioner-och-smittspridning
13. Smittskyddsenhetens smittskyddsblad, anmälningspliktiga sjukdomar:
- Campylobacter
- Salmonella
- Shigella

Anmälningspliktiga sjukdomar - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen
(sök på respektive diagnos)
14. Vårdhandboken, avsnitt Vårdhygien, infektioner och smittspridning/ Herpesinfektioner, vård och behandling.
www.vardhandboken.se/vardhygien-infektioner-och-smittspridning/infektioner-och-smittspridning/herpesinfektioner-vard-och-behandling/
15. Vägledning för vaccination av personal inom vård och omsorg — Folkhälsomyndigheten
www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/v/vagledning-for-vaccination-av-personal-inom-vard-och-omsorg

Länkförteckning

- Arbetsmiljöverket
www.av.se under rubrik *Lag och rätt*
- Folkhälsomyndigheten.
www.folkhalsomyndigheten.se
- Kunskapsguiden
www.kunskapsguiden.se
- Sjukhusövergripande styrdokument, SÄS
https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrdokument
- Smittskyddsenheten i Västra Götaland
www.vgregion.se/smittskydd
- Socialstyrelsen
www.socialstyrelsen.se
- Svensk författningssamling. Sveriges riksdag.
www.riksdagen.se under rubrik *Dokument & lagar*

- Sveriges kommuner och Landsting (SKL)
  www.skr.se
- Vaccinationsenkät. HR, SÄS
  https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrande-dokument
- Vårdhandboken.se
  www.vardhandboken.se
- Vårdhygien, Södra Älvsborgs Sjukhus
  https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/vard/medicinska-omraden/vardhygien-och-smitta

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Daniel Svensson, (dansv14), Överläkare

Granskad av: Daniel Svensson, (dansv14), Överläkare

Godkänd av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare

Dokument-ID: SAS9642-738863596-142

Version: 12.0

Giltig från: 2026-10-07

Giltig till: 2028-10-07